

gyel irodalom műveiből összeállított válogatással. *Elbert* Jánosnak az est első részében sikerült a mai lengyel irodalom alapvető élményvilágát bemutatnia. A második világháború talán legmélyebben ezt a népet sújtotta, s a lengyel irodalom még ma is magán viseli ennek a nemzeti tragédiának szinte elviselhetetlenül nehéz súlyát, aminek nyomai halványulhatnak, de riasztó, figyelmeztető emléke sohasem tűnik el. A jelen visszasságai, az élet humora, néhol leheletfinom költészete is hangot kap az első részben, melyben Baracsi Ferenc, Csikos Gábor, Fenyő Ervin, Gordon Zsuzsa, Joós László, Metzger Márta, Simon Péter, Szigeti András, Verdes Tamás éppúgy a siker részesei, mint a *Budapesti Reneszánsz Fűvészei* együttese.

A második részben *Jaroslav Abramov-Newerly*: Megkésétt halál című egyfelvonásosát láttuk. Gauleiter Storch — Márkus László — halálos ítélete nem hajtható végre, míg súlyos betegségéből fel nem épül. Már 16 éve gyógyítják, s végre az orvos jelentheti: egészséges. Storch ezt gyáván és dühösen, az orvost vádolva, a gyóntató pappal is éles összeszólalkozással veszi tudomásul. A lélektani és drámai helyzet valóban rendkívüli — ráadásul jelen van Dagadt (Huszár László kitűnő figurája), egy kassza-fűró, akinek feladata, hogy Gauleiterre ügyeljen: beadja neki az orvosságot, eteti stb. Ez a bűnöző emberibb arcú, mint a „jófiú” Storch, aki, hogy a kötélről meneküljön, cellatársát is meg akarja ölni. (Újabb bűn — újabb pör.) Az orvos szerepében Joós László volt emlékeztetve, Csikos Gábornak, a gyóntatónak humanizmusa összeomlott Storchnak a halálfelelmen is átütő cinizmusán.

Gáspár János rendezése jól emelte ki az egyfelvonásos drámai csúcspontjait. (Képzünk Márkus László és Csikos Gábor)

Szabolcsi Gábor

Film

BOBBY DEERFIELD Színes amerikai film

Sydney Pollack megpróbálta felfrissíteni, kesernyész ízzel, fanyar humorról újrafűszerezni Hollywood édes-bús szentimentalizmusát. Remarque regényéből megrendezte a hetvenes évek végének anti-Love Storyját. Napjaink idegesebb, érzékenyebb gyomrú, étvágytalan fo-

gyasztóinak pikánsabb zamatokat kínált: a haldokló lány és a halállal kacérkodó autóversenyző fellobbanó nagy szerelmének túlcsondult érzelmességét két nagyszerű színész hűvös egyéniségével párolta. Marthe Keller és Al Pacino nem a világsikerű Love Story bájos ifjú galambpárjára emlékezteti a nézőt. Az egzaltáltak tetsző Lillian az orvosi diagnózissal dacolva hisztérikusan keres megnyugvást a halál előtti rövidre szabott életében: szeszélyesen változtatja a szerelmeket, városokat, országokat. (Teheti, egy új amerikai filmben játszik.) Bobby szótlán, száguldásmániába fojtott zárkózottsága egyszer csak megnyílik az igazgátalan halál fenyegetésében. Halálfelelmet nem ismerő, „veszélyes élete” egy vonzó halálraírtelt karjaiban zökken ki megszokott rendjéből, s mint előre sejtethető, nyer végre értelmet. Mert, ugye, az életben gyakran csak valaminek az elvesztése döbbsenti rá az embert annak érté-

kére: becsüljük meg tehát azt, amink van!

Sydney Pollack konyhabölcsességében valóban kellemes, fogyasztható fűszer, de azért nem tudja feledtetni Hollywood jól ismert konzervízeit. Felmelegítve igazából csak a töltött káposzta jó.

Székely Gabriella

Hanglemez

KODÁLY ZOLTÁN ÖSSZES ZONGORAMŰVE

Zempléni Kornél előadásában

„Számomra egész természetes volt, hogy kiváltképpen énekhangokra írtam. És amit hangszerekre komponáltam, annak is van énekebbi alapja.” Kodálynak ez a lemezborítón is idézett vallomása magyarázatul szolgál arra, hogy a zongora sohasem volt olyan kivételes kifejezési eszköze, mint a hangszer egész kifejezőtárát megújító Bartóknak, legjelentősebb és legnagyobb számú zongoraművei (a *Kilenc* és a *Hét zongoradarab*) pályája elején keletkeztek, mégis fontos volt együtt megjelentetni az összeset (mindössze négy lemezoldalon), mert ezek az elsősorban „nagyközösségi” műfajokban alkotó zeneszerző legszemélyesebb megnyilatkozásai: bennük tárul fel legteljesebben önmagához, érzelmeihez szigorú, asketikus személysége, az öreg Lisztet idéző komorsága. Nehezen befogadható művek, még a rajongókat is próbára tevők, de ismeretük nélkülözhetetlen az egész életmű megértéséhez. Zempléni Kornél talán azért találta el olyan nagyszerűen e zongoradarabok hangvételét, mert előzőleg Liszt kései műveit játszotta lemezre. A fiatalok ma már nem a

PIANO MUSIC COMPLETE KODÁLY KORNÉL ZEMPLENI

harmóniai újszerűségükkel hatnak, hanem a bennük kifejeződő magatartás tisztaságával, fenségével. Az 1927-ben írt *Marosszéki táncok* valóban Kodály legszebb zongoraműve, mégsem mérközhet a későbbi zenekari változat csillogásával. Az album negyedik oldalán hallható 1945-ben komponált *Gyermektáncok* és a 24 kis kánon talán inkább pedagógiai remekművek, mint hangversenydarabok, mégis kár lett volna elhagyni őket: a legkevesebb eszükkel a legnagyobb formai változatoság jellemzi őket, ami csak a romantika bravúrjaitól megfosztott zongorán elképzelhető. (Hungaroton)

Baka István

KÉT HAYDN-SZIMFÓNIA Erdélyi Miklós új lemeze

Joseph Haydn 104 szimfóniája ennek a műformának az első nagy alkotásai, és bőséges tárházat kínálnak a jobbnál jobb előadási darabokból a zenekaroknak és a karmestereknek. Miben rejlik ezeknek a műveknek a varázsa? Bizonyára abban, hogy az azonosság és változatosság egységével gyönyörködteik hallgatóikat. Az azonosság az egységes stílusból ered, ahhoz Haydn a maga jó ötvenéves pályafutása során mindvégig hű maradt, a változatosságot a számtalan dallamintázási, ritmikái, harmonizálási, hangszerelési, formai ötlet kelti, ahogy a zeneszerző lépten-nyomon velük színesíti ezeket a műveket. Haydn tizenkét londoni szimfóniája pedig még saját életművében is csúcscsalkotás: az idős mester fölényes szakmai tudása, érett bölcsessége a maga teljességében nyilvánul meg bennük. Ezekből szólal meg kettő a Magyar Állami Hangverszenyzenekar jóvoltából (élén Erdélyi Miklóssal): a 103-as sorszámú *Ústáobpergés* és a 93-as sorszámú *D-dúr szimfónia*. A kitűnő tolmácsolásban semmi sem sikkad el a remek kompozíciók értékeiből. (Hungaroton)

Kertész Iván

Kiállítás

RENOIRTÓL PICASSÓIG A MOSZKVAI PUSKIN-MŰZEUM MODERN FRANCIA FESTMÉNYEIBŐL

Szépművészeti Múzeum

Ezt a kiállítást csak a Téliapó ajándékának nevezhetjük: minden előzetes hírverés nélkül egyszer csak megjelent vagy két tucat Monet, Matisse, Cézanne és egyéb „apróság” a múzeum egyik földszinti termének a falán. Úgy bukkantak fel, mint Kanga és Zsebibaba az erdőben, hogy egy klasszikust idézzünk, és a pesti közönség még épp úgy nem tért magához, mint Nyuszi és Micimackó — de gondolom, mire ez a néhány sor megjelenik, a sajtó-propaganda is elég lesz ahhoz, hogy egymás lábára hágjanak a látogatók.

Nézni való ugyanis akad bőven. Itt van például az a Monet-kép, amely elindította Kandinszkijt az absztrakt művészet felé vezető úton: a lila festékkoltok koszorújában remegő *Szénakazal*. Itt van Matisse egyik legszebb műve, a *Spanyol nő*, és egy drámai erejű korai kettős portré Picassótól, a *Vándorcirkuszosok*. És van néhány szép, tahiti Gauguin, barna bőrű nőkkel és lovakkal, meg egy Cézanne-táj, a zöld fantasztikusan gazdag árnyalataival.

Az említettek a kiállítás „nagygyúú”. Mindenki hallott-olvasott róluk — ők tették a XIX. század végét és a századfordulót a festészet nagy korszakává. De figyeljünk oda, hogy nagy korszakokban a „kicsik” se kicsik. Renoir mellett felfedezhetjük, hogy Raffaelli, ez a kevéssé ismert mester is milyen jó festő; és Henri Lebasque vagy Manguin sem rosszabb „fauve”-ok, mint Matisse volt. Borzasztó kínosan érezném magam, ha kiállításrendező lennék, és válogatnom kellene az „anyagból” — minden képet külön meg kellene siratnom... (Képzünk Matisse *Spanyol nő tamburinnal* című festménye)

Székely András

SCHUBERT ERNŐ FESTMÉNYEI Magyar Nemzeti Galéria

Schubert Ernő a Képzőművészeti Főiskolán Csók István tanítványa volt. Érdeklődött a Kassák Lajos vezette Munka Kör programjai